

عنوان درس: تفسیر قرآن کریم ۲ **مقطع:** کارشناسی ارشد **رشته:** علوم قرآن و حدیث

۱- معرفی و اهداف درس

آشنایی تفصیلی با تفسیر آیات وحدت و همگرایی میان امت اسلامی

آیات متعددی از قرآن کریم بر تعامل و رفتار مسلمانان نسبت به یکدیگر نظر داشته، چگونگی آن را مورد توجه قرار داده است. این تعامل، شاخه‌های مختلف روابط مسلمانان را در بر گرفته، حوزه‌های عمومی و خصوصی اعم از خانواده، اجتماع و سیاست را شامل گشته است. در برخی از آیات بر وحدت و همگرایی و مدارا میان مسلمانان تأکید، و در برخی دیگر به زمینه‌های ایجاد این هدف یا به موانع آن جهت پیشگیری اشاره شده است. در میان آیات قرآن کریم به بیش از پنجاه آیه شریفه می‌توان دست یافت که بر همگرایی و همدلی میان مسلمانان و راه‌های وصول به آن، و مذمت تفرقه و تشّت و چگونگی پیشگیری از آن دلالت می‌کند. نهی شدید از تشّت و تفرقه، توصیف مسلمانان به امت، تأکید بر برادری در جامعه اسلامی، سفارش به صلح و اصلاح میان مؤمنان، ارائه راهکار برای پیشگیری از اختلاف، تأکید بر تعاون بر اساس نیکی و تقوا، عدالت محوری، امر به اطاعت از خدا و پیشوایان معصوم، سفارش بر عفو و گذشت، و تأکید بر احسان، از جمله این موضوعات است. با این همه همگرایی هرگز به معنای نادیده‌نگاشتن حقوق اساسی افراد جامعه از جمله حق آزادی اندیشه و بیان نیست، بلکه چنین برداشت می‌شود که قرآن کریم این حقوق را به رسمیت شناخته، آنها را منافی با همگرایی ندانسته است. در همگرایی اسلامی، علاوه بر حق آزادی بیان، حقوق بنیادین و اساسی همه طبقات - اعم از موافق و مخالف، اکثریت و اقلیت، مرد و زن - در نظر گرفته شده، راه‌هایی برای تضمین آنها سفارش شده است.

همگرایی اسلامی با چالش‌هایی نیز مواجه است. موضوعاتی همچون چگونگی تعامل با اقلیت‌های مذهبی و سیاسی مسلمان، و گرایشاتی چون وطن‌پرستی و ملی‌گرایی در مواردی با همگرایی تلافی کرده، نیازمند بررسی دقیق قرآنی است.

۲- معرفی استاد

<https://www.mofidu.ac.ir/departments/theology/the-faculty/mohammad-hasan-movahhedi-savoji>

۳- پیش‌نیازهای درس

- تفسیر قرآن کریم ۱

۴- منابع درسی

الف) منابع اصلی

۱. کتاب: همگرایی اسلامی از منظر قرآن کریم، انتشارات دانشگاه مفید
۲. مطالب کلاسی

ب) منابع برای مطالعه بیشتر

تفاسیر معتبر شیعه و سنی

۵- تکالیف دانشجوی

ارزشیابی مستمر: (۸ نمره)

۱. آمادگی دانشجوی نسبت به مباحث مطرح‌شده در جلسات قبل
۲. نگارش تحقیق پیرامون موضوعات مشخص‌شده
۳. ارائه کنفرانس در کلاس

ارزشیابی پایانی: (۱۲ نمره)

- امتحان پایان ترم از همه آموخته‌های درس در طول ترم

۶- زمان‌بندی

- جلسه اول: مفهوم و پیشینه همگرایی
- جلسه دوم: نظریات همگرایی در جهان معاصر
- جلسه سوم، چهارم و پنجم: امت در آیات قرآن
- جلسه ششم و هفتم: نهی قرآن از تشدد و تفرقه
- جلسه هشتم: عوامل همگرایی در قرآن
- جلسه نهم و دهم و یازدهم: آیات برادری در قرآن
- جلسه دوازدهم و سیزدهم: موانع همگرایی و راهکارهای قرآنی برای پیشگیری
- جلسه چهاردهم: همگرایی و ملی‌گرایی
- جلسه پانزدهم و شانزدهم: همگرایی و حقوق فرقه‌های اسلامی

۷- راه‌های ارتباطی و میزان زمان تقریبی برای دریافت پاسخ:

• تلگرام و ایتا: @mmovahhedi (روزانه)

• ایمیل: movahhedi@mofid.ac.ir (هفتگی)

• ملاقات حضوری (در دفتر دپارتمان الهیات) یا تماس تلفنی (۰۲۵۳۲۱۳۰۱۰۲) فقط در ساعات اعلامی در برنامه هفتگی

موفق باشید